

Autismi on laaja kehityshäiriö

Autismin kirjo ja kuntoutus. Kyllikki Kerola, Sari Kujanpää ja Tero Timonen. PS-kustannus, Jyväskylä 2009. ISBN 978-952-451-399-9. Sivuja 445. Hinta 46,90 e.

Kirjoittajat ovat "autismin" ammattilaisia, jotka ovat tehneet pitkään työtä kyseisen kehityshäiriön parissa. Kirja on uudistettu laitos vuonna 2000 ilmestyneestä Autismikuntoutus-kirjasta. Siinä todetaan, että monet keskeiset asiat pysyvät ennallaan, mutta tutkimus- ja kuntoutusrintamalla ehtii kuitenkin 10 vuoden aikana tapahtua muutoksia ja tietojen päivittäminen aika ajoin on tarpeellista. On ilahduttavaa, että autismin kirjon kuntoutuksesta on saatavissa suomenkielistä kirjallisuutta, jossa tällä kirjalla on tärkeä paikkansa. Suomalaisessa yhteiskunnassa ja palveluissa on kuitenkin omat erityispiirteensä, jotka näin tulevat otetuksi huomioon.

Kirja jakautuu 230-sivuisen käytännönläheiseen autismitietoutta käsittelevään osaan ja noin 150 sivun pituiseen historia- ja teoriaosuuteen autismitietoutuksesta. Varmaankin käyttäjäkuntaa ajatellen on päädytty tähän järjestykseen, mutta olisi kuitenkin ehkä lukijan kannalta helpompaa, jos teoriaosuus olisi alussa, koska alkuosassa viitataan kappaleiden lopussa asiakokonaisuuteen liittyvään teoriaosuuteen. Tosin viitaukset on "laatikoitu" selkeästi,

mikä auttaa vastaavan teoriaosuuden löytymisessä. Teoriaosuus voisi ehkä olla vielä tiiviimpi.

Kappaleet ovat sopivan pituisia, ja kieliasultaan kirja on helpopolukuinen. Selkeä ja kuvaava otsikointi käytännön osuudessa helpottaa kirjan käyttöä etsittäessä tietoa ja ratkaisua erilaisiin ongelmatilanteisiin. Piirrookset ja taulukot keskeisistä asioista helpottavat myös kirjan käyttöä.

Palveluissa on otettava huomioon, että autismi ei poistu aikuisikään tultaessa. Kirjassa puhutaan myös aikuisikäisten henkilöiden itsenäistymisen tukemisesta sekä palvelujen tarpeesta. Samanlaisia arjen toimintamalleja tarvitaan koko elämän ajan.

Käytännön esimerkkinä kirjassa toimii Antti-niminen autistinen poika, jonka kuntoutusta ja kasvatusta tarkastellaan eri puolelta ja erilaisista käytännön tilanteista lähtien. Antin ongelmat ovat keskeisiä autististen henkilöiden arjessa ja kirja antaa erilaisia malleja lähestyä näitä käytännön pulmia hyvin todentuntuisesti. Kaikki keinot eivät tepsii Antinkaan kohdalla, kuitenkin edistymistä tapahtuu ja se motivoi jatkamaan tiivistä työtä. Kirjassa painotetaan perheen tärkeää merkitystä kuntoutuksessa ja hyvin toimivan yhteistyön tuloellisuutta.

Kirja sopii sekä autististen lasten vanhemmille että autismia työssään kohtaaville ammattilaisille niin terveydenhuollossa kuin muuallakin. Käytännönläheisyytensä vuoksi kirja soveltuu myös erityisen hyvin päivähoidon ja koulujen henkilökunnan käyttöön.

Raija Vanhala

Om Aspergers syndrom hos vuxna

Aspergers syndrom och psykiatrisk samsjuklighet hos vuxna. Marie Hagnell, Sylvia Mellfeldt Milchert. Hogrefe Psykologiförlaget AB 2009. ISBN 978-91-86363-01-4. Hinta 195 SEK + toimituskulut. Tilaukset: info@hogrefe.se.

Både i Sverige, såsom i andra skandinaviska länder, har de s.k. utvecklingsrelaterade neuropsykiatriska funktionshindren (Aspergers syndrom, ADHD m.m.) fått ökad uppmärksamhet under de sista 10 till 15 åren. Medan allt fler barn och ungdomar med funktionshinder får diagnos under uppväxtåren, kvarstår det dock ett antal individer vars svårigheter inte blir tydliga förrän de möter de krav vuxenlivet ställer. Inom vuxenpsykiatrin finns det ett stort behov för riktlinjer till en korrekt utredning av dessa individer.

Två väletablerade kliniker, psykiatern Marie Hagnell och neuropsykologen Sylvia Mellfeldt Milchert, båda verksamma i neuropsykiatriska diagnosteamet NPD i Stockholm, beskriver i sin monografi den neuropsykiatriska utredningsgången hos vuxna med komplex problematik, där ofta både funktionshinder och psykiatrisk problematik ingår. Texten är lättläst och samtidigt fullt med insikt och djupt förståelse för patienternas mångfasetterade problem. Korta fallbeskrivningar gör boken levande och ger en fördjupad kunskap. Författarna delar med sig av sin omfattande kliniska erfarenhet till läsaren i en kon-

text av strukturerad klinisk utredning.

Först beskrivs den systematiska kartläggningen av utvecklingen från tidig barndom framåt. Sen berättas det om det neuropsykiatriska teamet (vem gör vad osv.). I den följande delen sammanställs data från 50 utredningar med fastställd diagnos av Aspergers syndrom. Data presenteras både i statistisk form som i fallbeskrivningar.

Författarna tar upp viktiga kliniska synpunkter som kan bidra till svårigheterna att diagnostisera Aspergers syndrom. Till exempel kan god verbal förmåga och inlärd beteenden riskerar att dölja funktionshindret. Eller Asperger syndrom i kombination med ADHD kan ge ett intryck av större social förmåga och intellektuell kapacitet än patienten i själva verket förfogar över. Å andra sidan kan pågående betydande komorbiditet försvåra diagnostiken avsevärt.

Det har spekulerats att autismspektrumstörning är vår tids funktionshinder. Enligt författarna "De som är mest sårbara och skulle ha klarat sig i ett samhälle med tydligare struktur riskerar i dagens samhälle att slås ut. Vår livsstil ställer betydande krav på exekutiva funktioner och förmåga att samspeja i skiftande sociala sammanhang." Det är osannolikt att efterfrågan för neuropsykiatriska utredningar för vuxna skulle avta inom närmaste framtiden.

Det behövs kvalitetssäkring för att minska möjligheten för över- och underdiagnostik av neuropsykiatriska funktionshinder. Således "vår erfarenhet är att efter ca 50 avslutade ärenden har en utredare skaffat sig den erfarenhet som krävs för att på ett effektivt sätt kunna göra sin del av utredningen [inom neuropsykiatriska teamet]." Jag kan rekommendera den här monografin som handbok och referens till alla neuropsykiatriska team runtom i Skandinavien. Den är också till nytta för alla psykiater som remitterar sina patienter till neuropsykiatrisk utredning.

Pekka Tani

Tämä kirja muutti minua lääkärinä

Lähetä lyhyt kuvaus perusteluineen kirjasta,

joka on puhutellut sinua lääkärinä.

Julkaisemme esittelyjä kirjallisuuspalstan sarjana.

Esittelyt voi lähettää osoitteella maira.palosuo@fimnet.fi

Ihminen ei valitse sairauttaan

Elina Hirvonen.
Että hän muistaisi saman. Avain Kustannus, Helsinki 2005. ISBN 978-952-5524-16-7. Sivuja 200.

Elina Hirvosen kirja muistutti minua siitä, että ihminen ei valitse sairauttaan. Kirja muistutti siitä, että psyykkisen sairastamisen osa on osa suurta kokonaisuutta. Toivon, että tämä teos vahvistaa ymmärrystäni kohdata potilaita ja heidän omaisiaan.

Elina Mäntynen
psykiatrian erikoislääkäri,
Jyväskylä

Varhaisen vuorovaikutuksen tärkeydestä

Sue Gerhardt.
Rakkaus ratkaisee – varhaisen vuorovaikutuksen merkitys aivojen kehitykselle. Suom. Marja Kivirauma. Edita Publishing, Helsinki 2008. ISBN 978-

951-3749491. Sivuja 270.

Brittiläisen psykoterapeutin kirjoittaman kirjan lukeminen oli koskettava kokemus. Se havainnollisti viimeisimpiin neurofysiologisiin ja biokemiallisiin tutkimuksiin perustuen, kuinka lapsuuden varhaisella vuorovaikutuksella on ratkaiseva merkitys jopa aivojen anatomisten rakenteiden kehitykselle ja viime kädessä ihmisen mielenterveydelle.

Helppolukuisuudessaan se on mukaansatempaava ja mikä parasta, antaa uskoa muutoksen mahdollisuuteen vielä aikuisiässäkin. Soisin kirjan kuluvan mahdollisimman monen ihmisenä kasvamisesta kiinnostuneen käsissä, potilaidenkin.

Pirkko Brusila
erikoislääkäri
Helsinki

KERRAN PÄIVÄSSÄ
Alvesco®
siklesonidi

Alvesco® 80 mikrog/annos ja 160 mikrog/annos, inhalaatiosumute, liuos

Vaikuttava aine ja lääkemuo: Siklesonidi, inhalaatiosumute, liuos. **Käyttöaiheet:** Aikuisten ja nuorten (vähintään 12-vuotiaiden) kroonisen astman hallinta.

Annostus ja antotapa: Suositeltu annos on 160 µg kerran vuorokaudessa. Tällä saavutetaan astman hoitotasapaino suurimmalle osalle potilaita. Annoksen voi tarvittaessa pienentää 80 µg:aan tai suurentaa 320 µg:aan tai 640 µg:aan vuorokaudessa. Alvesco-valmistetta tulisi ottaa mieluiten illalla. Kun hoitotasapaino on saavutettu, annos tulee sovittaa yksilöllisesti pienimpään hyvän hoitotasapainon säilyttämiseen tarvittavaan annokseen. **Vasta-aiheet:** Yliherkkyyssiklesonidille tai jollekin valmisteen apuaineelle. **Varoitukset ja käyttöön liittyvät varoitukset:** Alvesco-valmistetta tulee antaa varovasti potilaille, joilla on aktiivinen tai piilevä keuhkotuberkuloosi tai sieni-, virus- tai bakteeri-infektio, ja vain, jos näitä infektioita hoidetaan asianmukaisesti. Valmistetta ei ole tarkoitettu status asthmaticuksen tai muiden tehohoitoa vaativien akuuttien astma-kohtausten hoitoon. Valmistetta ei ole tarkoitettu akuuttien astmaoireiden helpottamiseen, siihen tarvitaan lyhytvaikutteista keuhkoputkia laajentavaa lääkettä. Potilaita on neuvottava pitämään tällaista lääkettä mukanaan. **Yhteisvaikutukset:** Voimakkaiden CYP3A4:n estäjien käyttöä siklesonidihoidon aikana tulee välttää, elleivät hyödyt ole riskejä suuremmat. **Raskaus ja imetys:** Muiden glukokortikoidien tavoin siklesonidia tulee käyttää raskauden aikana vain, jos mahdollinen hyöty äidille on suurempi kuin mahdollinen riski sikiölle. **Haittavaikutukset:** Noin 5 %:lla potilaita esiintyi haittavaikutuksia. Melko harvinaisia haittavaikutuksia: antopaikan reaktiot, antopaikan kuivuminen, dysfonia, inhalaation jälkeinen yskä, paradoksinen bronkospasmi, ihottuma ja ekseema. Harvinaisia haittavaikutuksia: välittömät tai viivästyneet yliherkkyyssreaktiot, kuten angioedeema. Paradoksinen hengitysteiden supistuminen saattaa ilmaantua välittömästi lääkkeen oton jälkeen. Inhaloitavien kortikosteroidien systeemisiä vaikutuksia saattaa esiintyä, etenkin käytettäessä suuria annoksia pitkään.

Hinta- ja pakkaustiedot 1.11.2009, ALV 8 %: Alvesco 80 µg 60 annosta 24,56 €, Alvesco 80 µg 120 annosta 46,53 €, Alvesco 160 µg 60 annosta 26,41 € ja Alvesco 160 µg 120 annosta 50,53 €. **SV-korvattavuus:** SV-peruskorvattu 1.12.2009. **Myyntiluvan haltija:** Nycomed GmbH. **Lisätietoja:** Oy Leiras Finland Ab, puh. 020 746 5000, www.leiras.fi